

УДК 007 : 304 : 070

Островська Н. В.

канд. наук соц. ком., доц. НУ «Запорізька політехніка»

МЕДІАОСВІТНІ ПРОЄКТИ ВІЖН-РАДІО «НА ДОТИК»

Віжн-радіо «На дотик» є ініціативою запорізьких журналістів та громадських активістів, що розповідає про важливі події, які стосуються Запоріжжя та сусідніх областей, наживо кожного тижня [2]. З моменту заснування (2020 р.) команда радіо активно працює в медіаосвітньому напрямку. Одночасно з віжн-радіо «На дотик» почала працювати Медіашкола, періодично проводяться тренінгиз медіаграмотностей правозахисної журналістики для медійників і громадських активістів. Знаковими стали медіафоруми «Хто тобі медіа» (2020 р.) та «На лінії дотику або DOTYK ONLINE» (2022 р.) [3], на яких порушувалися теми критичного сприйняття інформації, роботи медійників у час інформаційної війни, необхідності створення журналістських мереж та партнерств для спільного опору інформаційним атакам.

Медіаосвітня тематика стала провідною в серії роликів для журналістів «Без шкоди та шкідництва: правила в журналістиці під час війни» [4]. У ній висвітлено теми, як дотримуватися професійних стандартів і етичних норм у воєнний час, зокрема в роботі журналістів із військовими, захисниками та захисницями України; з людиною як з джерелом інформації – наприклад про те, як і про що говорити з ВПО. У роликах йдеться також про дотримання стандартів у контексті свідомого або ж мимовільного використання мови ворожнечі, адже російська агресія викликала безпрецедентну кількість її проявів в українському інформаційному просторі. Запропоновані конкретні кроки та дії, які потрібно знати задля протидії дискримінації, а також для поширення й популяризації медійними засобами недискримінаційних практик.

Від початку повномасштабної війни команда радіо почала інформаційний марафон «На шляху до перемоги», сенсом якого є інформування про події в Запоріжжі та області і про все, що дотичне до наближення перемоги. У ньому теж порушуються теми дезінформації та розвінчуються фейки, поширювані ворогом.

На сьогодні медіа спільно із ГО «Соціальна взаємодія» та кафедрою журналістики Національного університету «Запорізька політехніка» в межах проекту «Медіадетокс: споживай якісну інформацію» випускає серію відеоподкастів «Деокупація мізків». У ній йдеться «про ті наративи, якими ворожі пропагандисти «годуєть» жителів тимчасово окупованих територій, атакують їхні мізки, бомблять голови і дезорієнтують не лише в ціннісному часопросторі, а і щодо реалій сучасного світу» [4]. Для розкриття цієї тематики запрошуються журналісти, фактчекери, громадянські активісти, а також люди, що виїхали з окупованих територій. Адже питання їх повернення, за словами спів засновниці віжн-радіо і ведучої Ольги Вакало, не тільки в успіху Збройних сил України, а й у комунікації з жителями окупованих територій та у відповідальному споживанні медіа на тему деокупації.

Запрошені експерти розповідають про те, як працює російська пропаганда на прифронтових та окупованих територіях, які наративи поширюють дезінформатори, і як було насправді, на кого розрахована брехня і як їй ефективно протидіяти. Висвітлюються і випадки, коли для пропагандистських матеріалів використовують жителів тимчасово окупованої частини Запорізької області. Як робляться відеоматеріали для Міжнародних організацій, наприклад, для Червоного Хреста, і що «готують» для внутрішнього споживання [4].

Вагомим є висвітлення в серії «Деокупація мізків» просвітницької діяльності освітян. Наприклад, вчителька історії Наталія Діордієва ділиться досвідом поширення медіаграмотності. Маючи з тимчасово окупованої частини області матеріал, який росіяни видають за історію і яким атакують мізки дорослих і дітей, вимушених перебувати під ворожою окупацією, вчителька зі своїми учнями деконструють міфи і руйнують фундамент ворожої пропаганди [4].

Важливо, що журналісти запрошують і фахівців, які пояснюють, як розвінчувати пропаганду і дезінформацію ворога. Зокрема, експерт з медіаграмотності Павло Мірошніченко розповів про те, чим дезінформація відрізняється від маніпуляції, як змінилася російська пропаганда від початку повномасштабного вторгнення РФ в Україну, які інструменти використовує ворожа пропаганда та як вберегтися від її руйнівного впливу. Головний редактор порталу «БезБрехні», фактчекер Олекса Шарабура пояснив, як викривати брехню і маніпуляції в новинах, пов'язаних із війною, який

наратив в українському інформаційному просторі зараз «перемагає» всі інші наративи і яким є головний маркер, що вказує на відверту свідому чи несвідому зІПСОваність таких новин [4].

Отже, медіаосвітня діяльність віжн-радіо «На дотик» сьогодні сконцентрована на двох напрямках: створення просвітницького контенту та робота з регіональними журналістами і громадськими активістами, спрямована на підвищення професійних компетенцій у царині медіаграмотності та конфліктно-чутливої журналістики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Без шкоди та шкідництва: правила в журналістиці під час війни [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/playlist?list=PLLINgrBOyKdNLR80WehFGPt31e1AE-1Sd> (дата звернення: 28.03.2024).

2. Віжн-радіо «На дотик» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/channel/UCIHBtdHm9ieYOaaivs5KNkQ> (дата звернення: 28.03.2024).

3. Медіафорумвіжн-радіо «На дотик» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=wFQRySwZS44&t=11001s&ab_channel=RADIONADOTYK (дата звернення: 28.03.2024).

4. Серія «Деокупаціямізків». Радіо «На дотик» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/playlist?list=PLLINgrBOyKdNyefbYei-N59eYNTxkf8ks> (дата звернення: 28.03.2024).